

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Pauli Segneri E Societate Jesu Qvadraginta Sermones

Segneri, Paolo

Dilingae, 1693

Sermo VII. Die Mercurii post primam Dominicam. Deploratur luctuosa
plurium socordia, in negotio salutis æternæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52496)

set, adimpleri experta est? nunquid cum excluso, aut suppresso omni Dei timore, ad palatii sui fenestras superba consisteret, & iniquam Principatus possessionem novi conjugii foedere stabilire cogitaret. Atque ita, si totum illorum catalogum evolueritis, in quorum capita irritati Numinis furor gravius incubuit, id tunc accidisse invenietis, cum aut improvidi id minimè timerent, aut temerarii & arrogantes Deo illuderent. Nunquid & nobis æquè tristis interitus expectandus est, si pari insolentiâ DEUM provocare audemus? minatur Apostolus: *cum dixerint, pax & securitas*, pax nimirum de præsentis, & securitas in futurum, *tunc repentinus eis superveniet interitus.*

VIII. Credamus ergo firmissimè, Deum nostrum non esse DEum stu-

pidum, & imbellem, qualem antiquitas sibi finxit, & ideo potentissimam ejus manum summè esse formidandam, dum videmus, Eum solis armatum funiculis, id est, vilissimo armorum genere, funestam de nobis vindictam sumere posse. Id si huc usque distulit, non decrescere, sed augeri debet ejus timor & reverentia; aut enim condonavit supplicium, & tunc Divina bonitas obsequiis est demulcenda, non irritanda novis flagitiis, ne graviore deinceps manu in nos sæviat; si verò differt vindictam, uberiores longè trepidandi materiam habemus; periculosa enim sunt istæ induciæ, solèque plerumque accidere, ut continuata prosperitas, & imaginaria impunitas, oblivionem poenæ pariat, & peccati contemptum,

SERMO SEPTIMUS.

DIE MERCURII POST PRIMAM DOMINICAM.

Cum spiritus immundi exierit ab homine, ambulat per loca arida, querens requiem, & non invenit.

Matth. 12.

I. **E** Aquondam fuere tempora, Auditores, ubi magnæ fortitudinis argumentum erat, si mortales feris silvestribus, quas vel saltuum latebræ abscondunt, vel pratorum viridaria nutriant, inno-

xiè dominarentur, summumque industriæ credebatur, urforum ungues, aprinorum dentium falculas, viperarum morsus, scorpionum puncturas evasisse. Præsens, quam vivimus ætas, hanc antiquorum simplicitatem & mentis inopiam ridet; nos enim audaciæ limites amplius

exten-

*Thessal.
2. 4.*

extendimus, & ingenii felicitate plus ultra progressi sumus: nec enim sollicitè amplius laboramus, ut ferè nulli amplius nobis sint nocumento, sed nostris etiam emolumentis eas servire docuimus: novimus eorum pelilibus vestiri exuviis defendi, nutriti carnibus, quin & ossa eorum in nostra commoda, & venena in antidota convertimus, adeo quidem, ut hac ætate longè plures mortalium invenire sit, qui vitam suam belluis in acceptis referant, quàm, illatam sibi ab iis necem, conqueri possint. Ad hunc sanè modum tractare nos dæmonem expediret, qui bellua est, absque omni dubio ferocissima: *fera* Gen. 37. 37. *pestima*. Nec satis esse debet, nos ab eo defendere, eidem resistere, illum repercutere, & fugare; quin nostris etiam commodis, & lucris servire cogendus est. Sed quid lucri à Dæmone sperabimus? summum omnino, ut nempe ab illo animæ nostræ pretium discamus. Ille certè, ipso met Christo teste, tanto illam Zelo, curaque persequitur, ut, si raptam sibi è manibus videat, omnem illi recuperandæ sollicitudinem, & studium omne convertat: *Cum spiritus immun- dus exierit ab homine, ambulat per loca arida, querens requiem & non invenit.* Et nos flocci faciamus, si anima nostra in ejus denuo potestatem redigatur? Ecce, quantum non laboris infumat, ut suos nos faciat! dolis & fraudibus nos, ut Evam circumvenit; adversis nos laceffit, ut Christum; insequitur, adulatur, applaudit, & promissis lætat magnificis:

nos autem econtrario omnem nostri curam deponimus. Ah Christiani! majorne dementia cogitari potest, quàm quòd quis animam suam tam parvi faciat, nullum illi pretium statuat, neque id saltem pensi habeat, ut illam damnationis æternæ faucibus eripiat? sinite, quæso, effundam hodiernā die animi mei, sensa & tam supinam ignaviem deplorem: Vos verò condolere ploranti; si enim dicentem benevolè sustinebitis, fateri cogemini, materiam istam omnino esse luctuosam, & lacrimis dignissimam.

II. Et sanè Christianis exiguum salutis curam esse, nisi nobismetipsis blandiri velimus, nimium quantum perspicuum est; indicium enim, quòd negotium aliquod cordi nobis & curæ sit, ab eo sumimus, si crebrò de eo fermocinemur, discurremus, & sollicitè inquiramus, qui nos dirigere sciant. Jacob, cum Labanum peregrè Genes. 29. 5. degentem quæreretur, sollicitè è pastori- bus exquirat, à quibus aliquam Labani notitiam haurire se posse speravit. Joseph quærendis fratribus in- Gen. 37. 16. tentus, per aspera solitudinis, & viarum obscura vagatur, obvias ac viatores sollicitat, ut fratres inveniat. Saul ad quærendas asinas egressus, 1. Reg. 9. quæ à paternis ædibus aberraverant, quid non laboris impendit? transcendit montium juga, plana camporum pervagatur, indefessus per vicos currit & compita, oraculum consulit, & 1. Reg. 9. 9. prophetam accedit, nec illum obvium & vulgaris notæ, sed eximium atque illa ætate summum, Samuelem nimirum: *eamus ad videntem.* Et

quid vos, Auditores? dicamne salutem animæ vestræ vobis cordi esse, dum, vanis & inutilibus curis absorpti, hoc maximi momenti negotium negligitis, neque illud cum viris sanctitate & doctrinâ conspicuis conferre soletis? Divus Lucas refert, Joannis Baptistæ Auditores, cum Ejus adhortationibus permoti aliquam salutis suæ sollicitudinem concepissent, ad eundem etiam in solitudinis horrore, & terræ cavernis latitantem anxie confluisse, magnæque sollicitudine interrogasse, *quid ergo faciemus?* accurrerunt Joannis populares ac contribules, & sollicitè ingeminabant: *quid faciemus?* accurrerunt publicani, & dicebant, *quid faciemus?* quin & sagati milites manipulatim accessunt, anxie percunctati: *quid faciemus?* Vos autem, si, quod verum est, eloqui placet, an ex ullo unquam sciscitati estis, *quid boni faciam, ut habeam vitam eternam?* Invisitis quidem nonnunquam ad Religiosorum Virorum asceteria, sed quo fine? nunquid ut per eorum viridaria animi gratiâ deambulantes hortorum amœnitate pascamini? aut novorum, quæ passim accidunt, narratiunculis, Tartarorum victoriis, Transylvanorum cladibus, aut Hybernorum moribus tempus & animum fallatis? Ut verò sciscitaremini, quæ sit tenenda ad Cælum via, quæ salutis remedia adhibendo, nescio, an ullius unquam religiosi viri conclave importuni pulsaveritis. Sed quid mirum, tam parum vobis de hoc negotio cum aliis sermonis esse, cum nec vos ipsi ullam fere ullius cogita-

tionem aut curam unquam admitatis? certè cui negotium quoddam cordi est, mentem ac phantasiam, velit, nolit, ab illo avertere non potest, certo saucio similis, qui teli, quo confusus est, cannam seu arundinem undique secum portat; noctes diésque illud cogitat, & alto licet somno consopitus, curam animo præsentem gerit. Ita Themistocles Magnus Græcorum Dux, Cicerone teste, etiam per somnum Milciatis æmuli victoriis & trophæisangebatur; ita, si Plutarcho fides est, Marcellus Romanorum inclytus Dux, etiam dormiens Hannibalem inimicum ad arma provocare auditus est: atque ita plurimi alii, quos vehementior rei alicujus cura occupat, sopitis etiam somno sensibus eadem moveri & angisolent. Testis est, si sacræ paginæ credimus, ipse Salomon, qui in somno, quam à Deo peteret, gratiam interrogatur, *postula, quod vis, ut dem tibi,* totam sapientiam efflagitavit: *Da mihi sapientiam!* hanc enim vigil omnibus votis exarsit; *optavi, & datus est mihi sensus.* Quis ergo credat, vos salutis vestræ in securo collocandæ desiderio premi, quibus non dicam noctes, sed diés etiā integri elabuntur, quin ulla illius cogitatio, aut species vestris animis obversetur, cum tamen etiam in somnis vanitati vigiletis, recurrentibus identidem per soporem venationibus, ludis, choreis, conviviiis, amoribus, theatris, & circis, *& cogitatis inutile in cubilibus vestris,* ut Michæas loquitur, nec ulla tamen cæli memoria etiam expectos ac vigiles ad DEUM trahit.

III, Sed

Luc. 3. 19.

Matth. 19. 16.

2. Reg. 1. 17.

Mich. 1. 2.

III. Sed longius progrediamur : dixi, atque omnino ita est, manifestum esse signum modicæ de anima & salute nostra sollicitudinis, nunquam vel rarò de ea cogitare: sed evidentius longè sumæ nostræ incuriæ argumentum est, animæ pretium nosse, & illam tamen negligere, ac floccifacere. Nunquid enim quotidianâ deprehendo experienciâ, animi negotium omni alteri postponi, & velut momenti inter omnia minimi in ultimis curis haberi? clarius omnino hoc est, quàm ut ullâ possit tergiversatione celari: atque utinam oculos haberem tam promptos ad deplorandam quàm perspicaces ad contuendam hanc miseriam! Est fortè vestrum nonnemo, qui mentem flagitiis oneratam circumfert, idque probè agnoscit, expensâque periculorum sibi imminuentium gravitate, sentit sibi cor pungentissimæ inspirationis aculeo sauciari, atque identidem sibi intus ingeminari: vade miser, sacerdotem quære, & mentem noxis gravatam exonera! *vade ostende te sacerdoti.* Ecquid respondet? omnino, inquit, statutum est, animi sarcinam deponere: sed aliò me hodie negotia vocant; hæc dies animo relaxando danda est; cras id effectum dabo. Convenit, rei divinæ interesse: interero, si per tempus licebit, ubi prius causidicum litis gratiâ convenero. Salubre foret, Divini Verbi præconem audire: audiam, ubi rationes cum mercatore composuero. Hæc ratio & norma vivendi etiam in cæteris solenne suum tenet; quidquid concernit animam, dum tempus vacat

differtur: *in crastinum seria.* Et hanc ego salutis atque animæ curam dicam? Eliezer, fidissimus Abrahami servus, itinere difficili perfunctus, ad Nachor civitatem Mesopotamiæ appulit, ut inde è Bachelis domo honoratam Isaac sponfam adduceret: exceptus est tibi summâ benevolentia, omniumque in se studia certatim expertus; hic impedimentis exoneratum conduxit ad parata conclavia; Ille ex itinere lasso cibum potumque obtulit; *appositus est panis in conspectu eius.* Quid ad hos apparatus Eliezer? nequicquam, inquit, nequicquam laboratis; ego enim sanctè assero, nec gustaturum me buccellam panis, nisi legationis meæ negotio ad umbilicum perducto: *non comedam, donec loquar sermones meos.* Ita stans & viatorio etiamnum habitu indutus, longam sermonis telam orditur, in qua singillatim commissi sibi negotii seriem evolvit, Abrahami desideria, conditionem Saræ, dignitatem Isaac, opulentiam domûs, colloquium cum humanissima Rebecca, ad putei marginem casu captatum, aquam ab illa oblatam, munera ei à se oblata descripsit: verbo, in hoc prima congressu non capit solum, sed etiam plenè absolvit conjugii tractatum, ratoque legitimè matrimonio futuras nuptias stabilivit, ac tum primum loqui cessavit, cum audiit: *en Rebecca coram te est, tolle eam, & sit uxor domini tui!* Verùm quid opus erat, Officialis fidsime, tantâ festinatione? num fortè timebas, ne tempus labatur, ne opportunitas intercidat, aut ne parentes in-

terea alteri Rebeccam despondeant? quin præstolaris ergo paulisper, fatigatas ex itinere vires reficis, oblata honoris & benevolentiae signa admittis, hospitalitate frueris, ac dum demum mandata exequeris? Verùm sollicitudo id minimè permittit; imperia Domini executione coronanda sunt; quod maximè premit, primò omnium expediendum est: absit, ut ille commodis suis indulgeat, ut vires instauret: *Absit, absit! non comedam, do-*

in Gen. c. 24. nec loquar sermones meos. In hoc ostendit, ut sapienter loquitur Lyranus, in hoc ostendit, habere se negotium sibi impositum cordi.

Jam vos ipsos appello, Auditores, num vestrum; quod de anima habetis, studium sollicitudinis titulo appellari mereatur, dum illam non solum necessariae corporis refectioni, sed cuiusvis minimae recreationi, lusu & jocis vanissimis postponitis? Et quem vestrum unquam sic differentem audivimus? Ego hodie peccato me collutulavi; igitur *non comedam*, nisi toxicum istud Exomologesi sincerè evomuerò: mercede pauperem defraudavi; *non comedam*, nisi ex integro satisfecero: honori æmuli detraxi: *non comedam*, nisi palinodià cantatâ famam restituero: leges sacras violavi, Præsuli meo contumaciter restiti; *non comedam, non comedam*, nisi animo in demissionem composito errorem correxero. quis vestrum, inquam, Auditores, hunc in modum agit & loquitur? an non potius hæc animi negotia in ultimum locum ablegantur? posteaquam nimirum omnes

mundi gerræ composita sunt, ut appetitui ac genio satis indultum est?

IV. Sed, quid dico? toleranda adhuc forent, quæ dixi; nunquid enim plurimi in seram usque senectutem animæ curam rejiciunt? tunc primùm ejus rationem habituri, cum extremis in labiis stabit, è corpore propediem migratura. Quis ergo dubitet levissimam esse, imò minimam, ac prope nullam animæ curam! O quàm longè aliâ ratione mundi negotia tractantur? filiam honestè collocare animus est? fiat illud quàm primùm, sine mora. Familiæ dignitas nova honoris accessione amplificanda est? amplifietur actutum. Dilatandi sunt domini limitibus? dilantentur statim. Litibus finis imponendus est? omnis mora abrumptur. Hæreditas adeunda est? adeatur quamprimùm. Et cur hæc omnia tanto impetu, celeritate tantâ? an non hæc curarum moles ad vitæ terminum differri posset? posset id quidem, responderis, sed non expedit, nam adhuc expedienda opus est mente libera, mora diuturnâ, studio ac diligentia singulari; ad salutem verò animæ procurandam unicum vitæ momentum nobis sufficit. Ah Christiani, resorbete, quæso, dicta tam impia, tam stulta. O verba detestanda! O sensa enormia! O responsa, Christiano indigna! Sed, ne ab orationis meæ scopo recedam, sit ita, uti dicitis: nunquid saltem fatemini, salutis curam in extremum differre articulum, periculosa rem aleæ esse, quæque non omnibus eventu pari succedat, & esto, uni fortè prosperè, plurimis tamen

in 4. Sent. dist. 20. tamen aliis infelicissimè : *Impossibile non est, in extremis habere veram penitentiam*, ut ait subtilis Doctor,

hoc tamen difficillimum est, & ex parte hominis, & ex parte Dei. Ex parte hominis quidem, cum tunc vel maximè obliuatus in malo; ex parte Dei autem, cum tunc vel maximè homini sit iratus. An autem hoc sollicitudinis signum sit, potius velle salutem æternam fortunæ, & incerto eventui committere, quàm connubium filiarum, dignitatem familiæ, possessiones, lites, hæreditates? cum tamen indubitatum sit, quod, ut S. Eucherius loquitur, *sumas sibi sollicitudinis partes salus, quæ summa est, vendicare debet.* Aliud longè vos docet prudentissimus Patriarcha Jacob: audite,

Gen. 32. quæso, ejus factum prorsus memorandum. Revertebatur ille universâ cum familiâ in patriam Cana, unde viginti annorum spatio sponte exulabat, ut implacabilem Esau fratris natu majoris indignationem evaderet, cum ecce non procul à desideratâ patriæ termino eundemmet sibi occurrentem videt, & quidem armatum, ac quadringentis facile asseclis stipatum: has inter angustias deprehensus Jacobus meritò timuit, ne antiquarum memor offensarum frater vindictam pararet, quò magis tardam, eò magis acerbam & gravem, neque sibi tantum, sed & conjugibus, ac liberis suis innocentibus incubituram. In præsentem ergo periculo, quid consilii Jacobo? familiam totam dispersit est in turmas, ad instar agminis non contemnendi: in fronte collocavit servas, Balam & Zelpham, cum quatuor

filiolis, quos pepererant; ponè subsequentem statuit Liam, quam septem pignora comitabantur; agmen clausit formosissima Rachel, cui ponè gratiosus Joseph adhæsit, unicum tunc è Rachelis viridario germen. Nunc ego vos interrogo, Auditores, quid sibi voluit hic agminis instructi ordo? an manus cum fratre conferere animus fuit, aut saltem primum irruentis Esau impetum sustinere? sed quid fæminæ imbelles & infantuli contra tot virorum aciem, qui solo illos aspectu fugâssent? Enimverò probè noverat Jacob, se resistendo parem non esse: illud solum egit, ut si pereundum foret, non omnem simul familiam discrimini objiceret, sed chariora tutiori in loco collocaret. Atque ideo in agminis fronte ancillas posuit, ut primos hostium insultus sustinerent; Liam in medio; Rachelem verò, quàm ceteris omnibus teneriùs dilexit, ultimo & securissimo loco locavit. Audite Oleastrum eximiè commentantem: *Posuit ancillas in principio, ut scilicet iram fratris minus dilectæ exciperent prius; quo docuit minus dilectæ pro conservatione eorum, quæ magis diliguntur, esse periculis obiectanda.* Id si ita est, Auditores, quid dicam aut cogitem? dum video, vos primò omnium animam vestram discrimini objicere, eamque in agminis frontè & primis ordinibus locare: nunquid illam mancipii & ancillæ loco à vobis haberi meritò judicem? pereat illa, modò dignitas familiæ, bona fortunæ, actiones & negotia profana, filii & filiarum, parentes & amici, quin & scorta, & mere-

in cap. 37. Gen. ad list.

Jer. 11.

meretrices, sonipedes & canes sint salva! O amentiam! ô infamiam! ô portentum! ô brutalitatem! *furor Domini plenus sum*, date veniam liberius loquenti, *furor Domini plenus sum*: neque continere me amplius possum, *laboravi sustinens*, quin cum Jeremia laxem Zeli mei repagula; video enim, vos attigisse fastigium iniquitatis, quam hodie deplorandam suscepi.

V. Sed fallor! graviora longè dicenda supersunt: ut enim Jacobi facto insistam, ille quidem primo discrimini servas objecit, non tamen tam parvi eas aestimavit, ut periculis ultrò exponeret, sed tunc duntaxat, cum nullus iis vitandis locus superesset; non enim ipse fratri bellum indixit, neque sponte eum laceffit, sed restitit ei solum, cum adversum se hostiliter moveret, nec ullus effugio locus pateret: vos autem omni mancipio vilius habetis animam vestram; ultrò enim eam periculis objicitis, hostes laceffit, animæque clades ac damna velut per ludum spectatis: illuc avidè ruitis, ubi nòstis, misceri colloquia maximè obscena; illuc cupidè properatis, ubi oculorum obtutus maximè lubrici, & copiosius lasciviæ pabulum, ubi conversatio summè flagitiosa, ubi demones non jam ex insidiis, sed aperto Marte decernunt, ac strictis ensibus animam impetunt. Et credam, vos ullam animæ vestræ, non dicam sollicitudinem, sed vel minimam rationem aut curam habere?

VI. Miseram Tobie junioris peregrè abeuntis matrem! filium illa

suum Angelo comiti custodiendum crediderat, tamen illum non Angelum, sed virum bonum, & prudentem esse crederet: de filii tamen salute sollicita copiosis lacrimis inconsultum suum propositum damnavit, quod filiū unicum longinqui itineris periculis exposuisset: *flebat irremediabilibus* Tob. 12. *lachrimis*, quas suspiriis, singultu, & gemitibus interpolabat. *Heu, heu me fili mi! ut quid te misimus peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solatium vite nostræ, spem prosperitatis nostræ, omnia in Te uno habentes* (ô verba eximia) *omnia in te uno habentes, non te debuimus demittere à nobis*. Ah, nunquam te in tanta debuissimus conjicere pericula; in te enim fors nostra omnis recumbit; ah nunquam, nunquam, tantis periculis, nunquam manibus alienis, nunquam alienæ custodiæ te committere debuissimus! ah non satis aestimavi pretium tui! *Omnia in te uno habentes, non te debuimus demittere à nobis*! Ita mater misera ejulabat identidem, nec, moesta solatium admittebat, etsi maritus bono eam animo esse, & ductoris fidei confidere juberet, cui tutò & integrè inniti possent: *tace & noli turbari, satis fidelis est vir illi cum quo misimus eum*. Sed hæc incassum omnia; illa enim *nullo modo consolari poterat*; quin diebus singulis, quasi mentis inops ædibus egressa, viarum compita, & urbis aditus pervagata est, unde filii reditum sperare poterat: quin consensu nonnunquam vicini montis clivo, oculis in circumfusam

ibid. 5. 6.

fusam planitiem coniectis anxie circumspiciebat, an non reducis tandem nati indicium deprehenderet: *ut pro-*
ibid. 8. 7. cul videret, si fieri posset, venientem. Cum autem spe sua frustrari se videret, renovavit lamenta, auxit ejulatus, & sero vespere, expers solatii, domum reversa ingeminavit: ah certo periclitatur filius meus! forsitan misellus ex alto actus in præceptis matris opem frustra inclamat! forsitan disceptus à feris, me velut paricidam accusat! Pari Zelo, Auditores, parique sollicitudine sua cuivis anima pensanda foret, ut ne angelo quidem eam committeremus, nisi probè cognito, ne fortè sub splendore & pretioso habitu fraus aliqua
v. Joan. 4. 20. lateat: nolite omni spiritui credere, monebat in tanti ponderis negotio Divus Joannes, *sed probate spiritus vestros, si ex DEO sunt.* Quid ergo de iis sentiam aut dicam, qui se dæmonibus ultrò committunt? illos in hac mortalis vitæ peregrinatione vitæ comites & duces sibi eligunt? seque ab illis cæcorum more dirigi, per aperta ac horrida salutis præcipitia, ad Veneris festa, ad scholas amoris impuri, ad obscænitatis prostitutæ conventicula, atque ad omnes damnationis proximæ occasiones circumduci se sinunt? dicamne, hos amare animam suam, eam æstimare, & bonorum suorum summam in ea repositam habere? id enim si foret, nunquam illam tam temere ac desperatè dæmonum manibus configerarent; imò nec cuivis homini sine sollicito delectu, cæco eam impetu

R. P. Segneri Quadragesimalis,

committerent: *non omni spiritui crederent.* Si familiarem vitæ socium quærent, non nisi vitiorum juratum hostem; si horum, non nisi virtutis famam commendatum; si animi arbitrum, non nisi doctrinam conspicuum eligerent; inter Theologos magis pium, inter consiliarios æqui magis tenacem præferrent; in cunctis denique negotiis tutissimam semper viam incederent, ne quod anima periculum patiatur. Sed heu mihi! quam oppositam prorsus viam plurimi gradiuntur! & ut Jeremiæ verbis utar, *dant dilectam animam suam in manu inimicorum ejus!* Non placet illis socius, nisi moribus dissolutus; non herus, nisi vitæ licentiæ infamis; non animi arbiter, nisi incautus, & noxiè blandus; non Theologus, nisi amans laxitatis, non consiliarios, nisi partium studiosus: verbo, *dant dilectam animam suam* (ô horrorem!) *dant dilectam animam suam in manu inimicorum ejus.* Et hæc dicatur sollicitudo de anima, & non potius insana pereundi libido, in Cæli Deique despectum? an non hoc est salutis remedia vertere in damna, subsidia in pericula, antidota in nocentissima venena? Miratur ac dolet sapientissimus Salomon, esse aliquos tam stolidos, quæ in propriæ suæ animæ perniciem retia explicant, & laqueos tendunt, *moliuntur fraudes contra animas suas:* quinam autem sunt illi, nisi de quibus in præsentiarum discurremus? qui scilicet omnem lapidem movent, ut seiplos decipiant, quique securitatem conscientie sibi spondent,

M

Jerem. 18.

7.

Prov. 1.

18.

dent, eorum autoritate confisi, qui probitate & conscientia carent. Ah vos inconsultos! cum enim illi parvi faciant animam propriam, an vestram majoris facturos arbitramini? sed hoc ipsum est, ut dixi, quod quaeritis; vultis animas vestras iis committere, qui eas negligant, vultis eas periculis obicere, perdere, & in perniciem precipitare, ut impleatur illud sapientis: *homo per malitiam occidit animam suam.* Heu me infelicem! quis det, ut lacrimarum torrens exundet ex oculis meis, quæ stultitiam istam dignè deplorem! æquissimum enim est, ut facies mea cum Jobo intumescat a fletu, & cum Jeremia deducant oculi mei lacrimas, & palpebra mea defluant aquis. Dicite Auditores! an unquam attentè ac seriò cogitastis, quid sit, beatum esse, aut torqueri aeternum? quid sit aeternitas beata, & misera? quid Paradisus, ubi sunt gaudia aeterna, quid infernus, ubi est miseria aeterna? dicite, inquam, an unquam hoc in mentem revocastis? si id hactenus neglexistis, eia, ite actutum, & ex Isaia consilio sine mora in conclave vestrum concedite: *vade populus meus, intra in cubicula tua & clande ostia tua:* ibique clausis fenestris, extinctâ lampade, tota animi contentione ad hoc expendendum incumbite, ac tum demum ad me reversi responsum dare; certus sum, vos illis haud absimiles redituros, qui è famoso Trophonii Magi antro egressi, attoniti ac profundo horrore absorpti harebant, neque ullius amplius hilaritatis aut læti-

tia sensum admittere poterant. Quod Parensi, uti non dubito, hæc aliquando seriò cogitastis, potèstne ignavia magnis supina magisque luctuosa concipi, quàm tanti momenti negotium incerto discrimini committere, nec ullâ ejusdem curâ aut sollicitudine tangi? an non vestra res, vestrum lucrû ac damnum agitur, idque gravissimum ac summum? Si, quod propitii avertant Superi, in damnationis aliquando barathrû precipitemini, quis tantæ potestatis, aut clementiæ erit, ut inde vos eripiat? Absalon durò quondam exilio multatus, purpuratum invenit, qui reditum impetravit; Joseph obscuro carceri mancipatus, tandem à pocillatore Pharaonis in libertatem assertus est; Jeremias, in cisternam luto & uligine plenam projectus, ut ibi morte lentâ ac fame tabesceret Abimelecum natus est, qui porrò fune miserum extraxit: vos verò quis extrahet, de altitudine ventris inferi? quis funem porriget? quis brachium extendet? quis scalas applicabit? *qui descenderit ad inferos, non ascendet, ascensum Jobi est, nec revertetur ultra in domum suam; qui descenderit, non ascendet, qui ascenderit, non descendet:* nec vos ista cogitatis? Ah fili! inclamo vobis gemens cum Ecclesiastico, *fili serva animam tuam, & da illi honorem secundum meritum suum.* Si ego matutino hoc tempore tanto autoritatis & rationum pondere persuadere vobis conatus essem rem privatis meis commodis utilem, exempli causâ, ut magnâ ad me audiendum frequentia-

DIE MERCURII POST PRIMAM DOMINICAM, 91

confluatis, ut encomiis & plausibus me mactetis, ut liberalem labori meo mercedem statuatis, suspecta procul dubio esset fides mea: ego autem aliud non ago, nec quæro, nisi vos permovere, ut vestri ipsorum satagatis, & ut animæ vestræ commiseratione tangamini: *miserere animæ tuæ, miserere.* Si votis his meis excidero, quid tandem de vobis promittere mihi possum? *Nihil sanè durius vobis dici potest* (liceat cum Salyiano exclamare) *nihil tam ferum, nihil tam impium, à quibus impetrari non potest* (audite prodigium!) *à quibus impetrari non potest, ut vos ipsos ametis?* quod æmulos vestros non ametis, condoleo vobis; quod inimicos aversemini, veniam fortè meretur: sed nullo vos vestrum amore tangi, quis ferat? *Peccantem*, ait sapiens, *peccantem in animam suam, quis iustificabit?* si animæ vestræ pretium nescitis, satis vobis sit, quod in primordio sermonis admonui, considerare, quantum laboris impendat Dæmon, ut illam vobis eripiat; quantum artis & studii, ut vos decipiat, sollicitet, seducat, sopiat, securos atque incautos reddat: ille, ille est, cuius instinctu curam animæ negligitis, quam primam omnium esse oporteret. Dicite ergo, *quis furor est*, verba sunt citati Præsulis, *viles à vobis animas vestras haberi, quas etiam Diabolus putat esse pretiosas, quis furor est, viles à vobis haberi?* si dominium mundi illi competeret, mihi credite, libentissimè illud cum anima vestra commutaret: *hac omnia dabo tibi,*

si cadens adoraveris me: & vos tam *Matth. 4.*
levi eam pretio, voluptatis brevissimæ, formæ caducæ & fallacis, unico domus aut familiæ vestræ emolumento, venalem eidem exponitis? ne, quæso, injuriam tam palmarem in animam vestram committatis: *ne addu-* *Eccles. 38.*
cas animæ tuæ inhonorationem, sed meliori consilio summam deinceps illius curam gerite, *custodite sollicitè* *De viis, 60*
animas vestras. *24.*

PARS ALTERA.

VII. **V**Eniam fortè & excusationem mereretur hæc, de qua diximus, recordia, si salutis nostræ negotium adeo facile foret & expeditum. Sed, dicite, facilène illud arbitramini? O vos felices, si arduum & impeditum id vobis non videtur! Imò miseros vos potiùs dicam, qui in re tanti momenti nimium quantum à vero aberratis! Salutis enim negotium non est peræquè facile, ut multis apparet, sed adeo lubricum est & anceps, ut viri sanctitate conspicui, qui summum in eo studium ac sollicitudinem posuerunt, præ metu ac formidine trepidarint, ac supremi Illius Judicis sententiam anxie expectarint, qui est *terribilis su-* *Psal. 2.*
per omnes, qui in circuitu ejus sunt. Quanti stetit afflictissimo Hieronymo, ut in arduo salutis negotio aliquem fiduciæ ac spei sensum conciperet? quàm densis se se abdidit silvarum umbris? quàm profundis terræ cavernis vivum sese tumulavit? quàm asperâ pugnâ ad decrepitam usque ætatem cum sensibus depræliatus est? & tamen: *Ego*, inquit, *peccatorum* *Epist. 51*
M 2 *for-*

*2. 19.
mor. c. 9.
l. 10. de
inter.
dom.*

In Ps. 80.

sordibus inquinatus, diebus ac noctibus opertor cum timore, reddere novissimum quadrantem. Quot non lacrimis thronum Vaticanum inunda- vit Divus Gregorius? quos non rugitus ex sacro solitudinis Clarevallensis hor- rore edidit Bernardus? Augustinus i- pse ex inferni metu trepidabat, *Ignem aeternum timeo, ignem aeternum ti- meo*: nec ingens illud, quo cor ejus ex- arserat, divini amoris incendium huic timori mitigando par erat. Sed quid hos commemoro? mecum, quaeso, ad horridum illud anachoretarum antrū concedite, quod penitentium carcer nominabatur, appellandum rectius Poenitentium infernus: eo enim in lo- co uni Deo placando studebant; non- nulli eorum noctes totas sub Jove fri- gido in genua provoluti orationi va- cabant; alii iacurvati, manibusque à tergo, reorum instar, revinctis, oculos in terram defixos tenebant, velut in- digni, qui cœlum tuerentur; alii cinere & pulveribus squalidi, turbatoque capillitio horridi, humi sedebant, vul- tūque infra genua demisso, *luctum u- nigeniti faciebant sibi, planctum a- marum*: utque lugeri solet funus ama- rum, ita hi lamentis & ululatibus mortem animæ suæ plangebant; alii pugnis percutiebant pectora; alii cri- nes vellebant; alii corpus flagellorum ictibus lacerum, carnemque sangui- ne ac sanie stillantem intuebantur, ut ex hoc spectaculo aliquod doloris ac meritis sui solatium caperent. Procul ab illis exulabant faceræ, joci & risus; nil nisi misericordia! misericordia! venia! venia! ubique perstrepebat;

solus iste concentus in cavernis illis resonabat, quamvis & ipse vix perci- peretur, ob singultus, ejulatus & mœ- stissimos planctus: ibi proluxa jejunia, somnus arctissimus, nulla nec modera- ta quidem corporis curâ; nunnuli diuturnâ siti exhausti difficilem anhe- litum trahebant, exertâ canum instar linguâ aridi & exsuccij; alii nudo cor- pore inter brumæ frigora, cœli & auræ intemperiem tolerabant; cœli undis glaciatis immerfi, alii nivibus obvo- luti tremebant; alii, quibus tanta pa- tiendi animus non erat, præfuli sup- plices accidebant, ut ferro graves, & compedibus vinctos perpetuo carce- re constringeret, usque dum fato functi efferrentur, & sepulcræ man- darentur. Verum quam ego sepul- turam dico? & hanc quaque multi deprecabantur, suæque cadavera in- humata corvis volebant & canibus objici, idque non rarò obtinuerunt, sine ullo psalmorum cantu, aut alio funebri apparatu, in finetum temerè abjecti.

VIII. Quis dubitet, Auditores, vitam, quam hi vixerunt, tantâ san- ctimoniam consummatam, id saltem solatii habuisse, ut eos de salute sua quasi certos redderet, ac plus fidu- ciæ quàm timoris, plus spei quàm anxietatis illis afferret. Sed audite rem, ad cujus vel solam cogitationem pili capitis mihi horrent, & pavore totus concutior. Tantum abest, ut miseri illi, quasi securi, in spem sa- lutis erigerentur, quin potius, cum eorum nonnemo moribundus, & su- pra cineres extensus (hie enim lectus erat,

erat, in quo supremum spiritum exhalabant) jaceret, reliqui certatim accurrerent, & circumstarent illum aestuantes & lugentes, ac desiderio pleni interrogarent: quid est frater? quomodo tecum agitur? quid dicis? quid speras? quid suspicaris? an tenere tandem te credis salutem, quam tantis lacrimis quævisisti? percepistine ex labore tuo, quod quærebas? Edic, regnum te, an servitus manet? sceptrum an catena? an vox illa amabilis cordi tuo allabatur: remittuntur tibi peccata tua? an insonare videtur auribus horrendum illud: ligatis manibus & pedibus mittite eum in tenebras exteriores? quid ais frater, quid ais? Hem rogamus te, & obtestamur, sortem tuam pande; inde enim facili conjecturâ assequemur, qualis nostra futura sit. Ad calamitosas hæc percuntationes quid responsi à moribundis illis præstolamini? nonnulli eorum sereno ac blando vultu, oculisque in cælum levatis, DEO grates habebant, *Benedictus Deus, qui non dedit nos in captivum dentibus eorum*; alii autem subdubii pendebant: *forſitan pertransibit anima nostra aquam intolerabilem*; speramus quidem, nos evasuros in litus; sed intumuit alveus, aqua turbida est, & periculum grave naufragii! Nec deerant, qui in sonoros gemitus effusi, *va* clamabat, *va*! rogati, ut apertius mentem panderent: *va* ingeminabant, *va* anima illi, qua non servavit professionem suam integram, & immaculatam; hac enim hora sciet, quid illic præparatum sit!

Forſan fabuloſum hoc, quod vobis narravi, commentum videtur Auditores? & ô utinam foret tale! sed heu! absit palpus & adulatio; nimium quantum id verum est! qui fuisset hæc oculis usurpavit, & auribus hausit, Divus Clymacus est, montis Sinai Præsul celeberrimus, qui sui temporis gesta posteris consignavit, turpem temeritatis notam subiturus, si de suo aliquid addere, mutare, aut, quod nefas est cogitare, libris suis mendacia illinere præsumpsisset.

IX. Hæc, si ita sint Auditores, cur ergo tam facile nobis, tam expeditum salutis negotium fingimus, ut nulla propè illius sollicitudine tangamur, quasi beatitudinis securi, & de salute certi essemus? unde nobis ista dissimulatio est fratres mei? liceat cum S. Job. Bernardo dicere, unde hac tam periculosa tepiditas? unde hac securitas maledicta? Ego cum Salomone certè nulli alteri causam adscribo, quàm cordiæ supinæ, quæ nos excæcat, & oculos obvelat, ne præcipitium, in cuius margine stamus, intueamur: *via impiorum tenebrosa, nesciunt, ubi corruant*. Quid ergo, dicetis, porro nobis faciendum est? Alium, quæso, consulite: ego enim aliud & securius consilium vobis non suggeram, quàm quod ego secutus sum. Eja, terga vertite mundo, & si etiamnum vobis licet, cum Lotho Pentapolim fugere, abruptite moras, quia nec innocentibus tutò inter impios versari concessum est: quod si nec tantum animi, nec libertatis vobis est reliquum, statuite saltem quot heb-

Luc. 5.
26.Matth.
22. 17.

Ps. 113. 3.

Ibid. 5. 4.

Pro 4. 19.

domadisea frequentare mysteria, quæ salutem vel maximè promovent; ponite fastum, morumque superbiam; ambitioni pabulum subtrahite; voluptates obscenas fræno coercete. Si mihi obsequi recusatis, quid vultis reponam vobis? an quòd modica vobis salutis sit cura? hoc equidem non dixerò: quòd omnino nulla? minimè; esto autem id disertè non dicam, non dubito tamen, quin probè me intelligatis, idque solùm metuo, ut ne gravatè me audiat. Verùm si aures mihi præbere dedignamini, ad hæc statuas, ad hæc marmora, ad saxa ista me convertam, ut die illâ supremâ mei coram DEO sint testes, quòd partibus meis non defuerim: quanquam nec hisce testibus indigeo. Tu nòsti, DEUS meus! quo desi-

derio salutem populi hujus exardeam, populi tam Illustris! O me felicem, si vitam & sanguinem in ejus gratiam prodigere liceret, ut tu ipse pro me profudisti! Sed quia tantum audere non est facultatis meæ, saltem non desistam, idque sanctè tibi spondeo, palàm sine fūco sinceram eloqui veritatem. Tu effice, ut illam eo animo recipiant, quo ego propono: ego auribus eorum loquar, tu cordi; ego faciem adhibebo intellectui, tu voluntatem inflamma; tu violentiâ amabili illorum ad te corda attrahe, qui longè à te fugiunt. Ego, quòd unicè mihi reliquum est, Pharos ero, & faciem inter noctis tenebras navigantibus præferam; tuum erit, sanctam aspirare auram, ut cursu prospero ad salutis portum appellat,

SERMO OCTAVUS.

DIE JOVIS POST PRIMAM DOMINICAM.

Et ecce mulier Cananaea à finibus illis egressa, clamavit, dicens, miserere mei Domine, fili David.

Matth. 15.

I. **M**illo Crotoniates robustissimos inter, quos jactavit antiquitas, numeratus, raræ suæ fortitudinis specimen daturus, pomum pugno strinxisse, omnesque alios provocasse fertur,

proposito etiam victori præmio, qui illud è manu sua rapere aut extorquerè valeret. Omnes id frustra tentarunt, præter faminam quandam imbellem, quæ Miloni in amoribus erat; huic enim uni, & se ipsum, & pomum facillè cedit. Non me latet, Auditores, similium factorum memo-